

HÜKÜMLÜ EMEĞİ

Aydınlık Dergisi, 31 Aralık 2000

Yıldırım Koç

İstanbul Ticaret Odası Meclis üyesi ve Perpa Ticaret Merkezi Yönetim Kurulu Başkanı Mithat Yümlü, kısa bir süre önce yaptığı konuşmada, hükümlülerin işçi olarak kullanılmasını istedi. Hapishanelerin idarelerinin de devletin elinden alınıp, ucuz işçilikli fabrika statüsünde özel sektöre kiralanması gerektiğini belirten Mithat Yümlü'nün konuşması şöyleydi ¹:

“Ya hapishaneler fabrikaların bahçesine ya da fabrikaların makinelerini hapishanelerin bahçesine taşımamız. Hapishaneye katil giren vatandaş katil çıkmamalı... Bugün ABD’de örnekleri var. Bilançoları açıklanmayan ama en yüksek kar eden bu tür hapishane fabrikalarıdır.”

Mithat Yümlü, çalışacak mahkumlara asgari ücretin beşte biri oranında bir ücret verilmesini istedi.

Bu konuya birkaç kez değinmişim.

Birinci konu, cezaevlerinin yönetimlerinin özelleştirilmesi. Buna göre, cezaevlerinin yönetimi bu alanda uzmanlaşmış şirketlere devredilecek. ABD’de yaşayan cezaevi müfettişi Melda Türker tarafından hazırlanmış ve 23 milyon dolar Dünya Bankası kredili bir proje 1998 yılı başlarında gündeme getirildi. Ancak kabul görmedi ².

İkinci konu ise, cezaevlerindeki hükümlülerin işçi haklarından yoksun bir biçimde işçi gibi çalıştırılmaları. 13.7.1965 gün ve 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun, 1.5.1985 gün ve 3193 sayılı Yasayla değiştirildi ve tutuklu ve hükümlülerin bulunduruldukları kurumda çalışmaya mecbur tutulabilecekleri konusunda yeni bir düzenleme getirildi. Bu yeni düzenlemede, “çalışma mecburiyetinin tatbikini mümkün kılacak kurumlar ikmal edilinceye kadar... kamu ve özel sektöre ait işyerlerinde çalıştırılabilirler” hükmü de vardır.

Mithat Yümlü'nün ABD’deki cezaevlerine ilişkin olarak söyledikleri gerçekten doğru. Bu konuyu da aylar önce yazmıştım. IBM, Motorola, Campaq, Texas Instruments, Honeywell, Microsoft ve Boeing gibi şirketler, hükümlü emeği kullanarak üretim yapıyor. Nordstrom isimli bir şirket “cezaevi mavis” markalı pantolon üretiyor. Güney Carolina’da hükümlüler, dünyanın birçok bölgesinde kullanılan mezuniyet cüppeleri ve keplerini üretiyor. Crevron şirketinin bilgisayara veri girişlerini, TWA şirketinin uçak rezervasyonlarını bile hükümlüler yapıyor. Bu hükümlüler hiçbir işçi hakkından ve sendikal haktan yararlanmadığı için de işgücü maliyetleri son derece düşük.

Türkiye’de cezaevlerinde yeni düzenlemeler yapılacak. Şartlı salıverme ile cezaevlerinin boşalması bunu olanaklı kılacak. Türkiye’de işçi sınıfı çeşitli katmanlara bölünmüş. Bu katmanların en altında kaçak işçiler, onların da altında yabancı kaçak işçiler var. Eğer engel olunamazsa, yabancı kaçak işçilerin de altında bir hükümlü işçiler tabakası ortaya çıkacak. Cezaevlerinde “reform” adı altında işçi sınıfı ve sendikacılık hareketine yönelik yeni bir saldırı öncesindeymişiz gibi bir hava var.

---

¹ Binyıl, 16.12.2000

² Hürriyet, 10.4.1998